

Rákosi és a krumplibogár

2016 június 13. Flag

Szöveg méret

90
Mentés

- 0

5

Átlag: 5 (1 szavazat)

Mérték

A magyar miniszterelnökök közül 1848-tól 1988-ig, száznegyven év alatt mindössze egyetlennek sikerült találkoznia hivatalban lév? amerikai elnökkel.

„Senki sem tudta elfogyasztani közülünk a gondosan összeállogatott hatalmas munkásmenüt, csak Rákosi Mátyás…”

A magyar miniszterelnökök közül 1848-tól 1988-ig, száznegyven év alatt mindössze egyetlennek sikerült találkoznia hivatalban lév? amerikai elnökkel: Nagy Ferencnek, 1946 júniusában. Ez a találkozó is legfeljebb néhány percig tartott, és a legfontosabb része az volt, hogy Truman pózolhasson az egzotikus vendéggel a Fehér Ház lépcs?jén.

Majd 1988-ban követte ezt Reagan elnök és Grósz Károly kényszeredett kézfogása. Talán nem véletlen, hogy Grósz amerikai útjáról a magyar közvélemény leginkább a Miki egérrel történt találkozásra emlékszik Disneylandben.

Egy évvel kés?bb már egyik magyar kormányf? sem volt hivatalban.

Nagy Ferencnek menekülnie kellett a kommunista puccs el?l, ezzel a magyar demokráciakísérlet felszámolása a végs? szakaszába lépett. Grószt maga alá temette az összeomló szocialista pártállam.

Nagy Ferenc személyében 1946. június 11-én az els?, hivatalban lév? magyar miniszterelnök lépett amerikai földre. Az utazás célja az volt, hogy megnyerje az Amerikai Egyesült Államok vezet?it egy, a trianoninál igazságosabb békeszerz?désnek.

Nagy Ferenc talán hitt benne, hogy ez lehetséges.

Truman vidéki rövidáru-keresked? volt, és persze politikus. A nyomasztó mérték? hatalom lényegében az ölébe hullott Roosevelt halálával. Nagy Ferenc parasztember és kisgazdapárti politikus, akár meg is értethette volna magát Trumannal. Hogy ez nem így történt, annak nem csak az az oka, hogy nem tudott angolul.

Az amerikai meghívást itthon teljesen eltér? módon értelmezték. A kommunisták szerint az amerikaiak ellensúlyozni akarták Nagy Ferenc moszkvai útjának „sikerét”. Moszkvában Nagy semmiféle sikert nem ért el, Sztálin és Molotov a s?r? vodkázás közben ügyesen félrevezette. Viszont itthon csak a Szovjetunió jóindulatáról, nagylelk?ségér?l lehetett hallani. A kisgazdák és a polgári demokrácia hívei arra számítottak, hogy az Amerikai Egyesült Államokban jelent?s támogatást kapnak a Baloldali Blokkal szembeni élesed? küzdelmükhöz. Erre nagy szükség is lett volna.

Ezt ellensúlyozandó a delegációba Rákosi Mátyás is „bedelegálta” magát, a „legvörösebb kommunista”, ahogy magát nevezte. (Lehet, hogy kés?bb megbánta ezt, mert a legenda szerint Berijának és Sztálinnak gyanús lett, hogy állandóan mosolyog…) Rögtön jelentkeztek a szociáldemokraták is: utazott Ries István igazságügy-miniszter is. A „nyugati út” június 8-tól 25-ig tartott, és a magyar delegáció megállt Párizsban és Londonban is.

Az amerikai útnak a határokra vonatkozó magyar javaslat tárgyában nem volt eredménye. Az amerikaiak lényegében elhárították a magyar területi igényeket (Romániával szemben). Eredmény volt, hogy az amerikaiak visszaadták a Magyar Nemzeti Bank náluk lév? aranykészletét, illetve ígéretet tettek a Nyugatra hurcolt magyar javak visszajuttatására is.

Felemelték a Magyarországnak szánt hitelkeretet is. Talán abban is volt szerepe az útnak, hogy az Amerikai Egyesült Államok nem támogatta a magyarok egyoldalú kitelepítését Csehszlovákiából. Az aranykészlet tekintetében kikötötték, hogy nem lehet jóvátétel céljára felhasználni, vagyis a szovjet megszállók nem vihetik magukkal.

Az aranyra nagy szükség volt a forint megteremtéséhez. Jelent?s értékr?l volt szó. Még a „veszteségek és ?rzési kiadások” levonása után is több mint harmincmillió dollárról.

A viszonyokra jellemz?, hogy a magyar államnak egyetlen repül?gépe sem volt. Így a Szövetséges Ellen?rz? Bizottság amerikai képvisel?jének gépén indultak. Az utazásról Nagy Ferenc és Rákosi Mátyás is írt emlékiratában.

Tanulságos összevetni a kett?t. A „tengeribetegségre” mindketten emlékeztek, amit egy vihar okozott, de Nagy megfigyelte azt is, hogy „Rákosi el?vett egy könyvet, mintha egykedv?en olvasna, a mögötte ül?k szerint azonban New Yorktól Washingtonig egyetlen lapot sem fordított a könyvben”.

Rákosi a washingtoni magyar követre, Szegedy-Maszák Aladárra tett epés megjegyzést, akinek „kálvinista gyakorlatiassága csak annyiban mutatkozott meg, hogy a Chorin családba n?sült”.

A Chorin-Kornfeld-Weiss ipari-pénzügyi konglomerátum - a leghatalmasabb magyar vagyon - valóban át meg át volt sz?ve családi szálakkal. Chorin Ferenc felesége Weiss Manfréd lánya volt. Szegedy-Maszáké pedig Kornfeld Hanna, akinek az édesanyja egy másik Weiss lány. Rákosi ilyesmiket is számon tartott.

A Trumannál tett látogatásról Rákosi megállapította, hogy az elnöknek fogalma sincs a „magyarkérdésr?l”.

Truman néhány udvariassági kör után csak arról kérdezte Nagy Ferencet, hogy mi a magyar kormány álláspontja a dunai kérdésr?l. Aztán következtek a fényképek.

A miniszterelnök szerint az elnök azt mondta: „A fényképészek diktatúrája alól még Amerikában sem vonhatja ki magát az ember.” Rákosi viszont úgy emlékszik, ? jegyezte meg az elnöknek:

„Nem is tudtam, hogy az Egyesült Államokban is diktatúra van.

- Miféle diktatúra? – kérdezte meglepetten.

– A fényképészek diktatúrája.”

A valódi tárgyalások Byrnes külügyminiszterrel és még inkább Acheson külügyminiszter-helyettessel zajlottak. Utóbbi Rákosi szerint tipikus reakciós amerikai, szemtelen, kihívó magatartással. Nagy Ferenc szellemes, jóindulatú, szívélyes emberként jellemzi.

Nagy Ferenc megemlékezik egy sajtókonferenciáról, ahol kapott egy nehéz kérdést: „Azt mondja meg, miniszterelnök úr, hogy Magyarország gazdasági értékeib?l a németek raboltak-e el többet, vagy az oroszok?” Kétségtelenül jogos kérdés volt. Rákosi feszengett. Az újságíró biztos szellemesnek tartotta magát. A válasz: „Különbséget kell tenni a kett? között. A németek és nyilasok raboltak, az oroszok pedig hadizsákmányt ejtettek Magyarországon.” Nagy szerint „általános der?” fogadta a válaszát. Lehet, hogy nem tudta, hogy Moszkvában is hallják. Több tárgyalás is volt, például az Egyesült Nemzetek Segélyezési és Újjáépítési Hivatalában (UNRA) és a szenátus külügyi bizottságában. Rákosinak a legszimpatikusabb Helen Douglas szenátor asszony volt, aki rokonszenvezett a magyarországi fejleményekkel. Hogy Kirk Douglas filmsztár felesége mit érthetett ezen, már aligha derül ki.

Nagy Ferenc közben szembesült az amerikai kérésekkel, amelyek rendszeres gazdasági információt igényeltek az Amerikai Egyesült Államok kormánya számára Magyarországtól, illetve légügyi egyezményt sürgettek a két állam között.

Nagynak kínos volt, hogy egyiket sem ígérhette meg, ezek a kérdések ugyanis a megszálló szovjet hatóságok kompetenciájába tartoztak. „Szégyelltem magamat, hogy a sok jóságot még olyan kívánságok teljesítésével sem áll módomban honorálni, amelyeknek teljesítése pedig els?sorban Magyarország érdekét szolgálná” - írta. Rákosi ellenben nem szégyellte magát, s?t titkon még remélte is, hogy az utazás végül eredménytelen lesz. A fogadásokon viszont nagyon is elemében volt. Flörtölt Hiller „Bébivel”, ahogy bizalmaskodva nevezte Hiller Kamillát, a magyar alumínium- és bauxitkirály Hiller József szépséges lányát, aki Key amerikai SZEB-misszióvezet? fiához ment feleségül. Rákosi dicsekedett, hogy még lánykorából ismerte. Talán sokatmondóan hunyorgott is.

Nagy Ferencet f?leg a mez?gazdaság érdekelte, meg a hatalmas er?m?vek, a nyüzsg? forgalom, a rengeteg autó, a munkásoknak fából épített „valóságos ideiglenes városok” meg az önkiszolgáló étterem b?séges adagja, amib?l a magyar delegáció is kapott fejenként negyvenöt centért. „Senki sem tudta elfogyasztani közülünk a gondosan összeállogatott hatalmas munkásmenüt, csak Rákosi Mátyás…” - írta, és felidézte Rákosi szavait is: „Van itt elég, miért kíméljük az amerikaiakat azzal, hogy meghagyjuk az ételt?”

Rákosi igen kritikus volt. És ha a panelházakba beköltözik a poloska? - kérdezte. Nagy Ferenc elhárította a megjegyzést, mire Rákosi „megmagyarázta”, hogy a krumpli, a kukorica és a dohány mellett a poloskát is Amerikának köszönhetjük. És akkor a krumplibogárról még nem is szólt, amit az imperialisták kés?bb Tito segítségével dobtak át a magyar határon…

Az amerikai ipar, mez?gazdaság és életmód nyilvánvalóan nagy hatást tett a magyar küldöttségre, de nem Rákosira. Számára gazos volt a kukorica, rongyos a farmer ruhája, férges az alma. „Hiába, Amerikában sem fenékig tejfel!” - jegyezte meg többször.

Találkozott a küldöttség az Amerikai Atomenergia-ügyi Bizottság elnökével is, akir?l szokás szerint kiderült, hogy magyar származású. Lilienthal hosszan beszélt arról, hogy a háborút meg kell akadályozni, de Rákosi szerint apolitikusan, „mint vakok a színekr?l”. De sokat sejtet?en hozzátette, hogy a lánya egy, a kommunistákhoz közel álló fiúhoz ment feleségül.

Sztálinnak kés?bb azt is jelentette Rákosi, hogy „sajnos folyton többek társaságában voltam vele, és emiatt a beszélgetések csak a felszínen mozogtak.” Vajon mire számított volna a „felszín alatt?”

Nagy Ferenc el volt ragadtatva New Yorktól - f?leg a Broadway éjszakai ragyogásától -, Rákosi viszont csak arra emlékezett, hogy büdös volt a halpiacon, hangos és csörömpöl? a szürke házak felett vágtató magasvasút, és hogy a Hudson folyó hídjának közepén hídvámot kellett fizetni.

Nagy Ferencet leny?gözte az a politikai rendszer, amely ezt a gazdagságot, fejl?dést lehet?vé tette.

Rákosira a legnagyobb benyomást az tette, hogy a reptérre kikísérte ?ket egy id?s hölgy, aki annak idején részt vett a kiszabadítására szervezett gy?jtési kampányban. „A nagymama biztosított, hogy gyerekei és unokái is kommunisták.” A hatéves unoka boldogan mosolygott.

Hazatérve Nagy Ferenc sikerekr?l beszélt, de Rákosi Moszkvának azt jelentette, hogy az út „politikailag a békecélok és a magyarság problémáinak ismertetésén kívül semmi néven nevezhet? eredményt nem adott.” Ezt nyilván saját érdemének tekintette. Viszont megjegyezte, hogy „Amerika háború által nem sújtott gazdasága meglehet?s benyomást keltett a kisgazdákra és szociáldemokratákra.”

Nagy Ferenc a parlamentben azt állította, hogy a „delegáció a legteljesebb összhangban végezte munkáját.” Emellett idézte Bevin angol külügyminiszternek a határokra vonatkozó „ígéretét”, amely szerint „amilyen mértékben távolodunk id?vel a háborútól, oly mértékben lesz mód arra, hogy egy önök számára kielégít?bb megoldáshoz jussunk el.”

Azóta pontosan hetven év telt el. Ezalatt a magyarság sorsa drámaian alakult. Paradox módon a diktatúra szorításának enyhülésével arányosan n?tt a nemzeti pesszimizmus.

A küzdelmet mégsem lehet feladni. Viszont az indokolatlan optimizmusnak sincs helye, mert a „kielégít? megoldás” nem került közelebb.

A szerepl?k közül Nagy Ferenc b? egy év múlva virginiai gazdálkodó lett, Rákosi pedig „Sztálin legjobb magyar tanítványa”. Utoljára kettejük sorsa 1956-ban találkozott: Rákosi menekült a Szovjetunióba, Nagy Ferenc pedig hazatartott, de Bécsb?l a forradalom napjaiban nem engedték tovább, Budapestre.

Vajon miért?

Szerencsés Károly - www.magyarhirlap.hu

Tisztelt olvasók!
Legyenek olyan kedvesek és támogassák "lájkukkal" a **Flag Polgári Magazin** Twitter oldalát a következ? címen: https://twitter.com/syracuse73. illetve a Facebook oldalát pedig az alábbi címen: https://www.facebook.com/flagmagazin
- Minden "lájk számít, segíti a magazin m?ködését!

Köszönettel és barátsággal!

www.flagmagazin.hu

Ajánló